

snovanja

POGOVORI O KULTURI

2100919

LETO 4 — STEVILKA 2
KRANJ — 22. APRILA 1970

Čitalnica v Studijski knjižnici

Knjižničarstvo v kranjski občini

Na številnih ravneh se v zadnjem času vrste razprave o mestu, vlogi in pomenu kulture v naši socialistični družbi. Nekaj se je v nas začelo počasi prebujati; to je prepričanje, da si našega splošnega napredka ne moremo zamisljati brez harmoničnega, vzporednega razvoja vseh vej kulture.

Socialistične samoupravne družbe, ki jo postopno gradimo in približujemo idealu njene zamisli, nikoli ne bomo doživeli, če bomo vsa svojja prizadevanja usmerili le v krepitev in razvoj njenih materialnih osnov, zanemarili pa rast našega duhovnega življenja, naše kulture, ki bi morala biti enakovreden sestavni del prizadevanj za izgradnjo socializma. Ta ugotovitev ni

nova, vendar ob svojih naporih, da bi zgradili trden gospodarski sistem, vse prepogosto pozabljamo nanjo in bo treba še dosti prepričevanja in miselne preobrazbe, da bo kultura dosegla tisto mesto, ki ji pripada.

Ni dovolj, če si sem in tja kritično izprašamo vest, ali smo kot socialistična družba storili dovolj in ali skrbimo dovolj za naš kulturni razvoj, ali mu ne odmerjamo nesorazmerno majhnega deleža narodnega dohodka; ampak treba bo zavestno in odločno nekaj premakniti v naš zavesti in na vseh plateh družbenega življenja.

Skupščina občine Kranj si je zadnja leta močno prizadevala načrtno raziskati položaj vseh vej kulturnih dejavnosti na svojem področ-

ju. Njen osnovni namen je bil predvsem ugotoviti položaj kulture v občini, udeležbo občanov v kulturnem življenju, njihove želje in potrebe pa tudi dobiti osnovo za reševanje kulturnih problemov, načrtovanje in programiranje nadaljnjega razvoja.

Ceprav je Kranj v marsikaterem pogledu ena od najtrdnjših občin Slovenije, ki zavestno daje za kulturno-prosvetna področja relativno veliko sredstev, pa je vendarle zanimivo, da so ankete med občani ugotovljale, kako nesorazmerno nizka sredstva so bila v zadnjih desetletjih namenjena kulturnemu razvoju v primerjavi z gospodarskim.

Vsekakor bi se varali s tolažbo, da je marsikje drugod po Sloveniji ali morda celo po drugih republikah glede tega še dosti slabše in da bodimo s položajem kar zadovoljni. Ni malo področij življenja, za katera lahko ugotovljamo, da glede razvoja in napredka celo zaostajamo, da nas uspavajo zaverovanost v tradicijo, dosedanjí dosežki in že prislovična gorenjska bahavost. Pogosto se tudi na področju razvoja kulture vse preradi primerjamo vsaj s srednje razvitimi evropskimi deželami, pa smo ob tem zelo slabo poučeni in razgledani ter se radi trmasto oprjemljemo stare prakse, ki je drugod po svetu že zdavnaj zastarela.

Na gospodarskem in tudi na kulturno-prosvetnem področju družbenega življenja nas še vse prepogosto moti taka miselnost, ki zavira napredek. Zato dobivata pri skupščini občine Kranj sprejeti srednjeročni načrt za razvoj kulturnih dejavnosti in pred kratkim ustanovljena kulturna skupnost vse večji pomen. Ob svoji pravilni usmerjenosti bo lahko kulturna skupnost postala pomemben usmerjevalec celotnega kulturnega življenja v občini; na napredek raznih kulturnih področij bo lahko vplival širok krog občanov, ki je zainteresiran za to. In kar je najpomembnejše: v doglednem času bo zgotovljena tudi tolikšna materialna osnova za tak razvoj, ki bo v skladu s rastjo gospodarskih in drugih dejavnosti v občini.

V ta zamisljeni razvojni okvir se vključuje tudi knjižničarstvo. Nikakor ne moremo in ne smemo misliti, da za razvoj knjižničarstva v zadnjih desetletjih ni bilo nič storjenega. Posebno 1960. leto je pomemben mejnik v razvoju kranjskih knjižnic, ki so se takrat združile v Osrednjo knjižnico občine Kranj. Tudi zakon o knjižnicah iz 1961. leta je bil zanje pomemben, čeprav ga še ni mogoče povsem uresničiti.

Tako je danes Osrednja knjižnica eden najpomembnejših kulturnih zavodov z zelo široko dejavnostjo svojih oddelkov: študijske, ljudske, pionirske, potujoče knjižnice, podružnice v Strazišču ter centra za estetsko vzgojo pionirjev in mladine.

Dobrih 11 odstotkov prebivalcev občine je bralcev, ki letno obiščejo naše javne knjižnice čez stotisočkrat; dnevno si izposodi knjige po

(Nadaljevanje na zadnji strani)

Rojen 3. aprila 1921 v St. Pavlu pri Preboldu. V Franciji živel od 1924 do 1947, od 1950 v Kranju. Med leti 1950 in 1956 poučeval angleški in francoski jezik na kranjski gimnaziji. Od 1958 prevajalec v svobodnem poklicu. Je član Društva književnih prevajalcev Slovenije in predsednik Društva znanstvenih in tehničnih prevajalcev Slovenije. Živi in dela v Kranju, Cesta JLA 6.

DELO

- Polde Oblak: La Symphonie lyrique v Seghersovi zbirki PS., Pariz 1956.
- Anthologie de la Poésie Slovène, P. Seghers, Pariz 1962.
- Srečko Kosovel v Seghersovi zbirki »Poètes d'aujourd'hui«, Pariz 1965.
- Matej Bor: La trace de nos ombres (Sled naših senc) v Seghersovi zbirki »Autour du monde«, Pariz 1966.
- Nouvelles Slovènes v Seghersovi zbirki »Mellor«, Pariz 1969; od desetih novel jih je prevedel šest (Cankar, Prežih, Lokar, Hieng, B. Zupančič in Kovačič).

Leta 1965 so izšli v knjigi »Nouvel Essai Yougoslave« Jesenikovi prevodi Kraljevega eseja o dramatik in Kosov esej Uvod v slovensko literaturo — ter v knjigi »Conteurs slovènes contemporains« prevod odlomka iz Zupančičeve Sedmine. Prevedel je tudi vrsto radijskih iger za RTV Ljubljana, številne filmske dialoge in scenarije (npr. Kala, Dobri, stari pianino, Ne joči, Peter), več katalogov Moderne in Male galerije v Ljubljani ter obširne kataloge grafičnih bienal v Ljubljani in na Reki.

Nekoč je zapisal Josip Vidmar, ki je tudi sam veliko prevajal, da je prevajanje v najpreprostejši obliki samo znanje jezikov, medtem ko je v najvišjih oblikah umetnost. Prevajalec mora temeljito obvladati jezike, poznati kulturo in navade naroda, ki mu izvirnik pripada, ravno tako pa je od prevajalčeve tenkočutnosti odvisno, ali bo v drugem jeziku našel ustrezno nadomestilo, saj mora, ko prevaja, literarno delo poustvariti in na novo zgraditi.

Pomembno mesto v naši prevodni književnosti si je že zdavnaj pridobil Viktor Jesenik. Njegovi prevodi v slovenščino so bolj redki (npr. E. Zola: Napad na mlin, Slovenski knjižni zavod 1950; Z. Stancu: Bosonogo ljudstvo, prev. iz romunskega jezika, Cankarjeva založba 1960), glavno Jesenikovo delo so prevodi v francoski jezik, kar je pri nas prevajalska redkost. Jesenikovo znanje francoščine ni samo šolsko; več kot dve desetletji je živel v Franciji, kjer se je tudi šolal. Po vrnitvi v domovino se je moral najprej naučiti knjižne slovenščine, ob srečanju z nekaterimi slovenskimi pesniki in pisatelji, posebno s Cenetom Vipotnikom, pa se je navdušil za prevajanje proze in poezije v francoščino. Prav zdaj je sredi prevajanja za obširno antologijo jugoslovanske poezije (Anthologie des Poésies Yougoslaves); ta bo izšla v obsegu kakih 500 strani v zbirki (Editions du Seuil-Pariz), ki jo urejuje Pierre Emmanuel, član Francoske akademije in pesnik. Slovenski izbor in uvodno študijo je pripravil prof. dr. Boris Paternu. Izbral je 40 pesniških imen, skupaj 119 besedil (blizu 3000 verzov). V tej panorami slovenske poezije so od poveljnih pesnikov zastopani: I. Minatti, J. Smit, L. Krakar, J. Menart, C. Zlobec, K. Kovič, D. Zajc, G. Strniša, V. Taufer, J. Snoj, S. Vegrj in T. Salamun. Vsa besedila za slovenski del antologije bo prevedel Viktor Jesenik.

Ker so prevajalci iz slovenščine v francoščino maloštevilni, so prisiljeni prevajati dela z najrazličnejših področij; zato prevaja Jesenik poleg leposlovja in poezije še znanstvene razprave, strokovne članke ter besedila za turistične prospekte in vodiče. V prostem času rad z družino potuje; bil je že v Sovjetski zvezi, v nekaterih severnoafriških državah, pozna pa tudi ves evropski zahod, posebej Francijo, kamor potuje večkrat, da ne zgubi stika z živim jezikom. Takšna je skopa podoba prevajalca Viktorja Jesenika, ki je v dobrih desetih letih poslal v svet delček naše literature, našega duha.

Stanko Šimenc

France Prešeren

SONETJE NESRECE — 5

Zivljenje ječa, čas v nji rabelj hudi,
skrb vsak dan mu pomlajena nevesta,
trpljenje in obup mu hlapca zvesta,
in kes čuvaj, ki se nikdar ne utruji.

Prijazna smrti predolgo se ne mišči:
ti ključ, ti vrata, ti si srečna cesta,
ki pelje nas iz bolečine mesta,
tje, kjer trohljivost vse verige zgrudi;

tje, kamor moč preganjavcev ne seže,
tje, kamor njih krivic ne bo za nami,
tje, kjer znebi se človek vsake teže,

tje v posteljo poslano v črni jami,
v kateri spi, kdor vanjo spat se vleže,
da glasni hrup nadlog ga ne predrami.

Prevajalec Viktor Jesenik

SONNETS DU MALHEUR — 5

La vie est une géôle dont le temps
est le bourreau,
la peine — sa fiancée que chaque jour ravive,
le chagrin et le désespoir — ses fidèles valets,
le regret — un gardien toujours sur le qui-vive.

Aimable mort, ne tarde pas trop longtemps!
Tu es la clef, tu es la porte, la route heureuse
qui conduit des bas-fonds douloureux à ce lieu
où le pourrissement brise toutes les chaînes;

ce lieu où la puissance des persécuteurs
s'émousse,
ce lieu que leurs injustices ne peuvent
atteindre,

ce lieu où l'homme enfin perd toute pesanteur,
là-bas dans le tombeau où la couche est obscure,
où le sommeil est long pour celui
qui s'y couche,
et que vient battre en vain le tumulte
des maux.

Oton Župančič

OBUP

Trudna
peša
motna voda
kot brez struge,
kot brez dna;
blatna, ostudna
zmeda kreše,
ščavje
ji prepleta,
tla.

Lena,
gnila
žolta pena,
s plevami pomešana,
plava,
tava,
kolobari
brez namena
sem,
zdaj tja.

Nič
ne seva
na vršini,
brez odmeva
dol
in grič.
Vzide luna:
proti nji
se iz tolmuna
zelen
vzpna
mrlič.

DÉSÉPOIR

Lasse,
l'eau trouble
sans lit,
sans fond,
à peine remue;
l'enchevêtrement glauque
du cresson
et des herbes
tapisse
son fond.

Une lente et jaunâtre
écume
décomposée,
mêlée de fétus,
flotte,
erre
et tourne
sans but,
de-ci
de-là.

Rien
ne luit
sur cette eau morte,
et sans écho
sont le vallon
et le coteau.
La lune se lève:
vers elle
monte
des profondeurs
un vert
cadavre.

Srečko Kosovel

ENA JE GROZA

Ena je groza, ta groza je: biti —
sredi kaosa, sredi noči,
iskati izhoda in slutiti,
da rešitve ni in ni.

Včasih se med ranjene skale
tiho razlije zlati svet
jutranje zore — žel bi dalje,
pa že čutiš, da si ubit.

Kakor da se zarja rani,
kadar razgrne svoj pajčolan,
kadar razlije goreče slapovje
in ti zakliče pod goro: Vstani,
glej, že gori razbito gorovje! —
Ti čutiš Ga in ne veruješ vanj. —

IL EST UNE EPOUVANTE

Il est une épouvante, c'est d'être —
au milieu du chaos, au milieu de la nuit,
de chercher une issue et de connaître
qu'il n'est point de salut, point.

Parfois parmi les rochers blessés
en silence s'épand la lumière dorée
de l'aurore — on voudrait plus loin aller,
mais on sent que déjà on est tué.

Comme si l'aube rouge se blessait,
quand son voile elle déploie,
quand elle répand ses cascades de feu
et s'écrie sous le mont: Lève-toi!
Vois! Les montagnes brisées brûlent déjà! —
Tu le sens, pourtant tu ne crois pas en lui. —

Kajetan Kovič

OLJKA

Steblo
z rokami iz solz,
s telesom iz krušne skorje,

ti žeja kvišku za nebom vetra in zvezd,
od koder se sklanjajo k tebi
samo ptice in strele,

ti nežnost duše iz bledozelenih listov,
ti veter, ki grizeš prst z zobmi korenin,
ti hlad nad studenci presahlimi,

ti ptica v ušesu zemlje,
ti mravlja v očeh neba,

ti velika prispodoba med nebom in zemljo,
drevo.

L'OLIVIER

La tige
aux mains de larmes,
au corps de croûte de pain,

toi, soif, sus au ciel du vent et des étoiles,
d'où ne se penchent vers toi
que les oiseaux et les foudres,

toi, douceur de l'âme faite de fleurs vert pâle,
toi, vent, qui ronges le sol avec les dents
des racines
toi, fraîcheur, au-dessus des sources taries,

toi, oiseau dans l'oreille de la terre,
toi, fourmi dans les yeux du ciel,

toi, grande figure entre ciel et terre,
arbre.

Dane Zajc

VERA

Tvoje srce obleži globoko
pod razvalinami razbitega telesa.

In misliš, da se smeješ.
Ampak to je jok, ki rjove
skoz tvoje preluknjano grlo.
In misliš, da jokaš.
Ampak smeh razteguje s sadističnimi prsti
kožo na tvojih licih.
Smeh valja rečno kamenje
po tvojih ustih.
Potem mečeš v zrak pisane kroglice
svojih besed.
Loviš jih z usti
in jih z nasladi požiraš.

Ker ne moreš nikoli pasti.
Nikoli do dna.

Potem pride potepen pes
in loka deževnico
iz tvoje odprte lobanje.
Živahne miši obglodajo
tvoja ušesa.
Tvoje ustnice.
Podgane spletejo gnezdo
v tvojih prsih.

Potem se veselo zasmеjejo
tvoji goli zobje.

Vstaneš bel, čist in brezčuten.
Stopiš na prag novega dne.
Sonce nastavi rog na tvoja usta.
Vroč medeninast rog.

Nikoli nisi padel.

LA FOI

Ton coeur reste étendu
au tréfonds des ruines de ton corps brisé.

Et tu crois que tu ris.
Mais c'est un pleur qui rugit
à travers ta gorge perforée.
Et tu crois que tu pleures.
Mais le rire étire de ses sadiques doigts
la peau de tes joues.

Le rire roule des cailloux de rivière
dans ta bouche.
Puis tu jettes en l'air les billes bariolées
de tes paroles.
Tu les pourchasses de ta bouche
et avec volupté tu les avales.

Car tu ne peux jamais tomber.
Jamais jusqu'au fond.

Puis vient un chien errant
qui lape l'eau de pluie
de ton crâne ouvert.
De vives souris grignotent
tes oreilles.
Tes lèvres.
Des rats font un nid
dans ta poitrine.

Puis tes dents nues
se mettent galement à rire.

Tu te lèves blanc, pur et insensible.
Tu t'avances sur le seuil du nouveau jour.
Le soleil porte un cor à ta bouche.
Un cor ardent de cuivre.

Tu n'es jamais tombé.

Knjižni novosti

Konec lanskega leta je izšla v založbi odbora
za proslavo 100-letnice grafične organizacije na
Slovenskem zanimiva zgodovinska študija dr.
Branka Berčiča Tiskarstvo na Slovenskem. Avtor
je za delo prejel Prešernovo nagrado gorenjskih
občin za leto 1969.

Pri mariborski založbi Obzorja je izšla v zbirki
Znamenja publikacija akademskega kiparja
Marka Pogačnika in pesnika I. G. Plamna z naslovom
Ikebana.

Slikar Marijan Belec

Po zadnji razstavi MARIJANA BELCA v marcu 1970 v Galeriji Prešernove hiše v Kranju smo spoznali, da je sedaj že čas zbrati v daljšem zapisu sicer tako razdrobljeno in tudi sicer zelo razcepljeno slikarsko dejavnost slikarja in likovnega pedagoga, ki si je pot v svet slikarstva priboril z lastnostjo trmastega in v svoj napredek ter uspeh verujočega človeka. Ob zapisu k tej razstavi (Glas, 21. III. 1970), ki sem ga napisal povsem dobronamerno kot spremljevalec likovnih dogodkov na Gorenjskem in seveda tudi dela Marijana Belca, me je toliko bolj zbolelo napac-

no tolmačenje vsebine tega zapisa. Naj zato ponovno, preden bomo pregledali zbrano delo Belca, sporočim: kot človek in tudi kot strokovni spremljevalec likovnega življenja v Kranju sem bil presenečen nad dosežki, ki jih je Marijan Belec pokazal v svojem slikarstvu na zadnji razstavi. Razumem, da mu prijatelji želijo vse dobro, toda menim, da je za še večji uspeh slikarju pri njegovem delu potrebna tudi kritična presoja in ocena njegovega dela, ki naj slikarja morda opozori na napake ali vsaj na nesoglasja v likovnem prijemu njegovih del. Teh se tudi slikar sam včasih zaveda, včasih pa tudi ne in mu je potemtakem dobrohotno kritično opozorilo samo v prid, ker je mnogo boljše kakor pa hinavska hvala. Jasno pa je, da so stališča in vidiki kritičnega ocenjevanja lahko dokaj različni pri realističnem slikarstvu, kateremu pripada Marijan Belec, od pogledov na sodobno umetnost. Zato pa sem tudi zapisal, da mimo vseh v zadnjih desetletjih vzniklih in nato skoro v pozabo potonjenih »izmov« živi tudi umetnost, ki zavrača spekulacije (in kakor pravi H. Read v svojem zadnjem govoru — glej slovenski prevod v reviji Prostor in čas, 1969, št. 5/6 — tudi vlogo komercialno dobre naložbe, ki je prav tako dobra ali celo še trdnjša, kot je naložba v delnice raznih družb), izolirane v suvereni slonokoščeni stolp artizma, in ki je tako na Vzhodu kot na Zahodu trdoživno ogledalo tradicije. K temu moram dodati, da je poleg likovnikov, ki delujejo v okviru tradicije in ki tako ali drugače še vedno dograjujejo celovito podobo slovenske likovne tvornosti, resda s pogledom uprtim bolj v preteklost kot pa v prihodnost, tudi najmlajši rod podoben le tem. Čeprav jemljejo mladi ali konkretnije kar skupina OHO in podobni zadevo povsem drugače, so v bistvu, kot že rečeno, podobni prej omenjenim likovnikom, kajti mladi, čeprav še tako neposredni v svojem načinu izdvajanja, so povsem ravnodušni do komercialnega momenta in še celo več, ravnodušni so tudi do svoje lastne historične eksistence (Ješa Denegri v katalogu Grupa OHO, Galerija doma omladine, 1969, Beograd). To primerjavo naj samo še dopolnim s stavkom iz govora, ki ga je imel V. Marinšek na otvoritvi Belčeve razstave, ko je ugotovil, da je bil Belec veliko tudi sam kriv, ker se nikoli ni silil v ospredje.

Celotnega pregleda slikarskega opusa Marijana Belca verjetno še sedaj ne bomo mogli zajeti v tem zapisu, ker smo se doslej tudi srečavali s samimi izseki iz sicer tako pestrega opusa. Posamezna dela nam je Belec pokazal na skupinskih razstavah gorenjskih likovnikov, druga pa je delal v javnih prostorih: stenska dekoracija v Park hotelu na Bledu v velikosti 36 m² in mavčna dekoracija prav tam v velikosti 10 m²; njegova je tudi stenska dekoracija na kranjski

avtobusni postaji. Dalje so njegova dela v Kranju v restavraciji Park, v poslopiju občinske skupščine, v vrtcu Tatjane Odrove, v kinu Center, v mestni brivnici in še drugod. Posebej bi še opozoril na veliko oljno podobo iz leta 1969 v Spominskem muzeju heroja Jožeta Gregorčiča v vojašnici v Skofji Loki, posebej zato, ker je na tej sliki pokazal izvrstno slikarsko tehnično znanje, obvladovanje figuralne kompozicije in smisel za portret, ki ga je pokazal v liku narodnega heroja Gregorčiča, kar vse je združil v dobro uglašeno barvno harmonijo. Vendar vse to ni bilo dovolj za oceno dela tega slikarja. Približno tako sem zapisal v katalogu njegovi prvi samostojni razstavi v Galeriji v Mestni hiši v Kranju decembra 1968. Ob slikarjevi petdesetletnici smo

Marijan Belec: Stara služkinja, olje

Marijan Belec: Portret dr. Iva Šorlija, olje, 1953

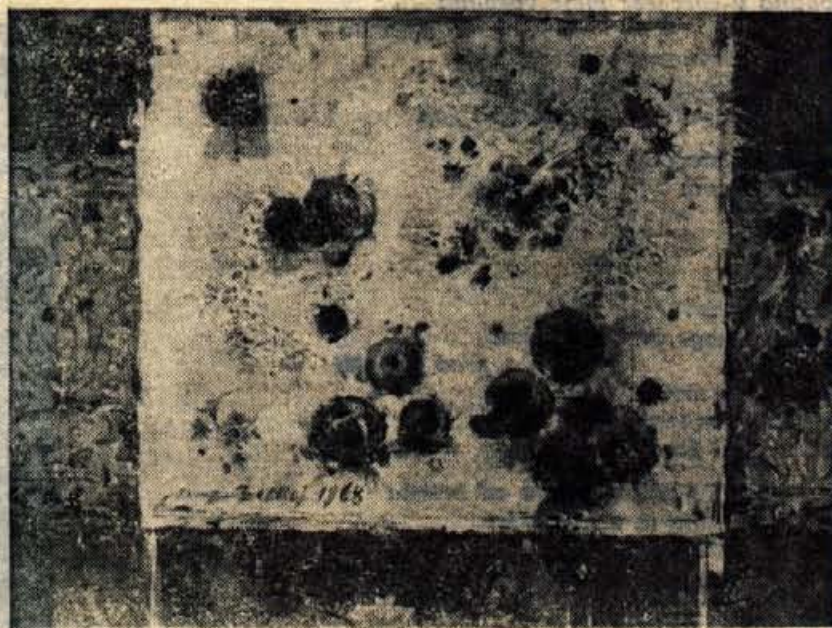
Marijan Belec: Avtoportret, olje, 1968

še vedno sestavljali samo iz delcev podoba njegove ustvarjalne poti in ugotovili, da smo njegovo delo vse pre malo spremljali; pre malo pa zato, ker Belec resnično ni vsiljiv. Preveč zaprt je vase in zato tudi kronist ne more prevzeti vse krivde nase. Zato smo tudi večkrat že bili presenečeni nad njegovim delom, kj je, kot smo že ugotovili, dokaj različno tako po tehniki kakor tudi snovno, različno pa je tudi razpoložensko, saj nam slikar ponuja kar več čaš: monumentalnost se veže na zdravo, neboleče razmišljanje slikarja, ki v mejah realizma kot najširšega pojma, dodaja svojim stvaritvam z mero okusa tudi nevsiljivo dekorativnost; trpek je v svojih slikah, ki jih je delal tako rekoč zase in z njimi raziskoval svoj lastni, osebni slikarski svet ter z njimi dokazoval svojo izvenslogovnost; veselo neposreden je v pogovoru s svojimi modeli, ko jih potretira. Že na prvi samostojni razstavi leta 1968 smo ugotovili njegovo zagrizeno delavnost, ki pa je prav gotovo imela in še ima izvore v slikarjevi osebni preteklosti, predvsem v njegovem težkem prebijanju v svet slikarstva. Biografski podatki nam povedo, da je bil Marijan Belec rojen v Kranju leta 1918. Slikarsko se je izobrazil na Soli za umetno obrt v Ljubljani. Čeprav je bil že leta 1938 sprejet na zagrebško akademijo, mu ni bilo življenje naklonjeno, da bi študiral in je tako šele leta 1954 diplomiral na Soli za oblikovanje, potem ko je že imel svoj poklic: bil je namreč kleparski mojster. Za ilustracijo, s kakšnimi težavami se je ubadal, da je dosegel na likovnem področju to, kar je, citiram drobce iz govora V. Marinška, ki podrobno osvetljujejo življenjsko pot Marijana Belca: »Ko sem bil pred 25 leti službeno premeščen v Kranj, sem ob neki proslavi postal pozoren na ogromen portret maršala Tita, ki je meril v višino več kakor 6 metrov. Pozanimal sem se, kdo je to, ki obvlada tako delo v taki dimenziji. Dobil sem odgovor: kleparski mojster Belec. Sprva nisem mogel verjeti, dokler ga nisem poiskal v njegovi delavnici. Našel sem ga v karirasti srajci z zavilanimi rokavi in s kleščami v rokah in zdelanimi rokami... Pokazal mi je razna svoja dela v olju. Kljub mojemu bornemu slikarskemu znanju sem takoj opazil dvoje: precizno risbo in sila revno paleto... da je v vsaki senci videl le črno barvo. Ob takratnem najinem prvem snidenju mi je povedal, da je še kot otrok brskal po smeteh dolj ob Kokri ter stikal za škatlami, kjer je bilo še kaj ostankov barve. S temi je začel svojo prvo slikarsko abecedo.« Za še popolnejšo podo-

bo povzemamo po katalogu Mestne galerije v Ljubljani Gruda, ki je izšel 1969 ob tridesetletnici ustanovitve umetniške skupine GRUDA: »Marijan Belec je bil kleparski vajenec, ko ga je Kumar odkril v Kranju v neki delavnici in videl njegove risbe in slike. Svetloval mu je, kaj in kako naj dela ter ga večkrat obiskal. Bil je sprejet med grudaše, ker so po njegovih delih in napredovanju ocenili njegovo nadarjenost, prizadevnost in orientacijo. Poleg svojega težkega poklica je kljub utrujenosti našel čas za likovno udejstvovanje. Med vojno je šel k partizanom in delal v tehniki Kokrškega odreda... V tem katalogu je tudi objavljena reprodukcija Belčeve slike »Stara služkinja«, ko povsem ustreza programu umetniške skupine GRUDA; le-ta je hotela pokazati ljudem svoje delo s čisto, jasno in razumljivo likovno govorico in tako prispevati svoj delež k socialni osvoboditvi ponižanih in razžaljenih. Primerjanje te slike z ugotovitvijo Marinška o preciznosti risbe in o pomanjkljivosti barv na Belčevi paleti čisto drži. Prav zato je primerjava s portreti, ki jih je razstavil na zadnji razstavi toliko umestnejša, ker nam prav ta primerjava pokaže tisto vrednost Belčevega razvoja, kakršno smo imeli priliko videti na zadnji razstavi, h kateri sem zapisal, da so portreti, ki jih je zastavil, ogledalo njegovega likovnega znanja in predvsem njegove vere v zastavljeni program, da mora vsako likovno delo nekaj povedati, da mora biti razumljivo vsakomur. Prav v tem se izraža Belčeva zvestoba še danes do programa Grude. In to je Belec tudi dosegel v svojih realističnih portretih, da, celo naturalističnih. Priznati mu moramo naravnost odlično tehnično virtuoznost. Podobno sem ugotavljal tudi na prvi samostojni razstavi, ko sem slikarju sicer očital (ampak samo dobrohotno) nekaj nepremišljenih korakov, izvirajočih iz naglice ustvarjanja. Dodal pa sem, da je pokazal ne samo dokajšen, temveč celo izreden napredek, ki pa je seveda šele začetek iskanja lastne slikarske govorice v smislu realizma z modernimi dodatki nekaterih abstraktnih elementov. Podobno sem ugotovil tudi ob zadnji razstavi, da ima Belec sicer občasne krize, ki so opazne na primer pri ozadnjih portretov kot nekontrolirana barvna plitkost, kar je posledica vdajanja artističnim in formalističnim slikarskim prijemom. Še drugače povedano je obdelava portreta, kjer se slikar spoprijema z vrsto slikarskih problemov, kakršni so na primer zadeti podobnost z modelom, mu vdihniti poteze karakterja in življenja, da ne bo pred gledalčevimi očmi lebdela mrtva figura, ampak lik, ki ga preveva življenje, združena tudi z obdelavo slikarske ploskve ozadja in portretirančevega okolja. Le-to pa lahko služi slikarju kot dopolnilo osnovni zamisli, izraženi v samem liku portretirane osebe ali pa si jo lahko slikar docela prisvoji za svoja lastna, čisto slikarska izživljanja. Prav v tem

pa je problem Belčevega slikarstva. Predvsem na ozadju portretov je Belec začutil svobodni prostor svojega lastnega slikarskega izživljanja, ki smo ga lahko zaznali že na slikah, pokazanih na prvi razstavi; prav acikličnost razstavljenega gradiva in mešanica občutkov dajejo razstavi kot celoti posebno mikavno obeležje. To še podčrtuje snovni izbor, ki se v bistvu omejuje na tihožitje z občasnimi vrinki figurativnega izvora. Prav tu opažamo izrazito avtorjevo željo po pripovednosti in nihanje med čistim likovnim hotenjem in med že omenjeno fabulativnostjo, ki jo vplete povsod, kjer najde prostor ali kadar se mu zdi, da je govorica likov in barve pre malo zgovorna za izražanje tistih občutij, ki jih hoče slikar izpovedati. Ali nj v tem dejstvu nek moment dvojnih slikarjevih hotenj: slediti zastavljenemu programu v okviru GRUDE, ki si ga je tudi Belec prisvojil kot svoj umetniški credo, da mora ne glede na to, če slikar obvlada sodobno prikazovanje sebi postavljenih nalog, vztrajati pri svojem geslu, da mora vsako delo nekaj povedati, tako kot literarno tudi likovno Belec se ne zadovoljuje z brezvebinskimi dekoracijami, ki po njegovem praktično niso za širše množice in ki prikazujejo le doživljanje avtorja samega. Dvojnost pa se kaže prav v slikarjevem programu ter v težnjah, ki so bolj podzavestne, vnesti v sliko, na slikarsko ploskev tudi lastna razmišljanja, prikazana samo z barvami brez predmetnih opog kot odraz tistega notranjega, čustveno prizadetega, osebnega doživljanja. Ali še drugače povedano: Belec nehoti prislusne govorice sodobnega likovnega dogajanja ter z vrsto čistih likovno slikarskih obrobni — v pomenu slikarskega prostora na sliki — doživljanj tudi spremlja to kot trmasti preskuševalec svojih lastnih možnosti in zmognosti. Zvest zadanemu programu pa mu sledi in uspešno združuje ti dve komponenti, izvirajoči iz razklanosti njegove osebnosti. Razumsko se podreja programu in s pomočjo prodornega opazovanja ter s čvrsto risbo in naštu-dirano barvitostjo odriva v kot čustvene izbruhe svoje slikarsko čuteče narave, ki ga pa ravno zaradi nasprotij še bolj privlači. Privlači ga raziskovanje barvnega sveta prav toliko, kolikor časa posveča študiju oblik, ki pa jim je že po značaju bolj naklonjen; bolj dovteten zanje je tudi zato, ker lahko sam sebi in drugim dokaže, da zmore praktično vse, česar se poloti in kar zahtevajo široke množice od slikarja. Dokazuje sebi, da je izpopolnil svoj osebni program, da je zmagal, ker je zdaj že prišel tisti čas zanj, ki je pred četrto stoletja govoril: »Zinagal bom, bo že prišel čas!« Po zadnji razstavi mu lahko samo pritrdimo in kljub kritičnim pripombam tudi potrdimo: kar si je vse življenje želel, za kar si je prizadeval, to je dosegel: danes govorimo o slikarju Marijanu Belcu.

Andrej Pavlovec

Marijan Belec: Tihožitje z jabolkami, olje, 1968

Marijan Belec: Tihožitje z ribami, olje, 1968

Pavel Lužan

DESETINA

I

Pozno vstajamo iz doline
kjer je prazno gumno na nebu
kakor nadomestek zrna
v vetru zmage

hodimo v gore čez meje vogelnih

kamnov

na bele strmine človeškega vida
kjer se smisel razhaja do smrti
a kruh ne poteši več groze ob žeji

le luč pomnoži do dna
ostrega zloma

II

Kaj so stvari
ki požro noge in vid na poti

pred jutrom

kjer čreda molči
o vzrokih mirovanja
tudi v tem kraju pomladi

So še kraji globljega miru od brezna
od časa kosila in od večerje
od vere in ognja

So še kraji čistine
kjer moraš biti
če si tu
in prej ne padeš nezaveden

III

S katerimi imeni smo neimenovani
v veri na spodnji poti življenja

Narod je mlad
po krvi in znoju
izgublja govorico

ko sence zlomi naprej
v upor

kamor se bomo povrnili
znova zmagani v bedi vsake budnosti
na kraju sveta vsakega reda

znova preganjani preganjavci
od tu dalje
kjer grize nujnost
naprej skozi pomladi potovanja

IV

Do tod vodi stenje k zemlji
in kak dan še vedno vztraja v luči

ker do tod sega pot iz dežele do čela
kjer se kak tujec še vrne k izviri
in čuti kakor živina
noseč ljubezen svojih daljnih

V bližini nas raste pot
čez vrhove naših možnosti
stvarjenja niže in više od dvomljivih

svetišč

nasproti našega upa in vere

kjer je začetek kamenega kraja

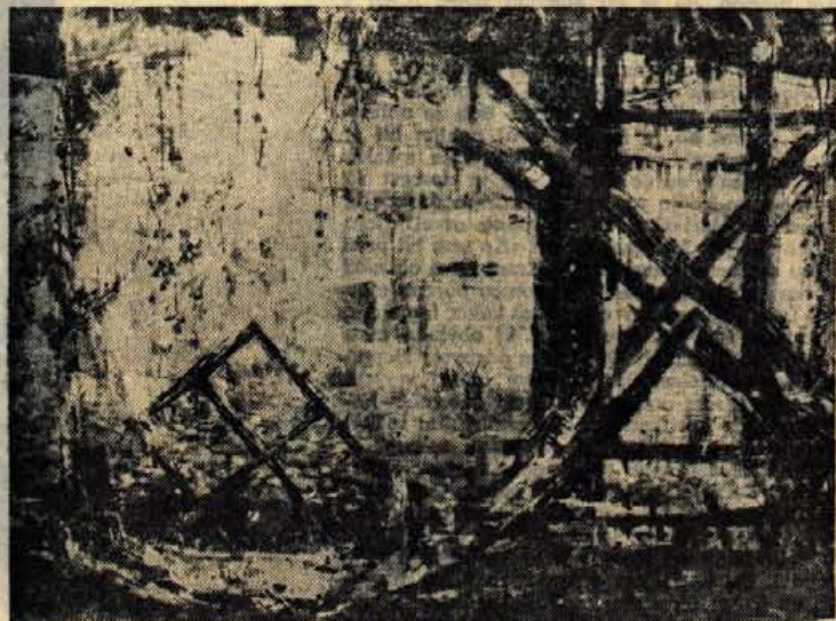
V

Neogiben
je tisti ki pride do sedmega kroga

razpada

v svoji bedi vsega sadu
in prižiga ogenj
ker je tema bliže od nas
ki zahodimo svojo kri

zakaj čas prehitava
in je neogiben
upor

Marijan Belec: Pod mostom, olje, 1968

V spomin kulturnemu delavcu Janezu Fugini

Rodil se je 26. nov. 1900 v Predstrugah pri Dobropolju. Oče je bil železniški uradnik, pozneje šef postaje. Ko so se preselili v Kranj, je Fugina obiskoval osnovno šolo v Kranju. Klasično gimnazijo v Kranju je končal leta 1920. Bil je med najboljšimi učenci, odlikoval se je v matematiki.

Po maturi je šel študirat elektrotehniko. Ob koncu zimskega semestra 1925/26 je postal absolvent, diplomiral pa iz neznanega vzroka ni. Po odslužitvi vojaškega roka je dobil bolj priložnostne zaposlitve. 1. nov. 1934 se je ustallil kot občinski tajnik v Stražišču pri Kranju. Po vojni je bil nekaj časa poklicni igralec v Prešernovem gledališču. 1. nov. 1952 je prišel v Studijsko knjižnico v Kranju. Bil je vodja matičnega oddelka in dve leti v. d. upravnika Osrednje knjižnice v Kranju.

1. jan. 1966 je nastopil pokoj. Zdravja ni bil nič kaj trdnega. Ob nesrečnem padcu — hitel je na pogreb — si je zlomil roko in nogo. Niti teden dni po prihodu z Golnika ga je povozil avto (1. marca 1970).

DELO

Narodna čitalnica v Kranju 1863—1933. Sestavljen Ivan Fugina. Kranj 1933. 70 str. 80.

Vstajenje. Drama v treh dejanjih. Spisal I. Fugina. Rokopis. Kranj 1925.

Zapiski iz kranjske gledališke zgodovine. (Gledališki list Kranj 1950—1952. S sl.)

Fugina Ivan: Dve obletnici. (Gledališki list, Kranj 1955, št. 8.)

Fugina Ivan: O začetku in začetnikih. (Gledališki list, Kranj 1956, št. 7.)

-fi- Lihartove komedije na kranjskem odru. (Glas Gorenjske 1956, št. 96.)

Fugina Ivan: Prešeren in čitalnica. (Gledališki list, Kranj 1956, št. 7.)

-fi- Pustovanje na Gorenjskem. (Glas Gorenjske 1957, št. 17.)

Fugina Ivan: Cankar, njegove drame in Kranj. (Gledališki list, Kranj 1956., št. 9.)

-fi- Zgodovinski in drugi paberki z Gorenjske. (Glas Gorenjske 1957.)

-fi- Nekaj misli o knjižnicah. (Glas Gorenjske 1960, št. 78.)

-fi- O knjižničarstvu v kranjski občini. (Glas 1963, št. 37.)

Fugina Janez: Prešeren in kranjska čitalnica. (Knjižni obveščevalec, Kranj 1963, št. 1/2.)

Kratka navodila za preureditev vaških knjižnic. Kranj 1961., 15 str. 40.

Kratka navodila za katalogizacijo. Kranj 1961. 28 str. 40.

In memoriam! (Gledališki list, Kranj 1968/69 ob smrti gledališnikov Veclava Držaja in Jela Vajta.)

Fugina je bil gledališnik in knjižničar. Nobena resna kulturna zgodovina gorenjskega področja ga ne bo smela prezreti. Oder ga je pritegnil že v študentovskih letih. Ostal mu je zvest 45 let. Natančne statistike odigranih vlog in režiranih iger ni mogoče ugotoviti, ker so bili arhivi med vojno požgani. Igral in režiral je v Narodni čitalnici v Kranju, na sokolskem odru v Stražišču, v Prešernovem gledališču in v DPD Svoboda v Kranju.

Prvo igranje kot študent na univerzi. Bila je Funtkova drama v treh dejanjih Tekma. Zaradi študija je le igral, režiral pa je v Narodni čitalnici spet v sezoni 1925/26, in sicer Jirsek-Govekarjevo narodno igranje v 4 dejanjih Lateralno. Igranje je doživela uspeh, šli so igrati tudi v Stražišče. V isti sezoni se je med prvimi v Kranju lotil Cankarja. Režiral je farsu v 3 dejanjih Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Igrali so jo ob 50-letnici Cankarjevega rojstva. S Cankarjevimi dramami se je še srečal. Bil je Krnec v Kralju na Betajnovi, notar v Pohujšanju v dolini šentflorjanski, župnik v Hlapcih in Martinu Kačurju. Za druge njegove vloge v Cankarjevih dramah ni dokumentacijskega gradiva. So pa v knjigi Narodna čitalnica v Kranju popisane igre, ki so jih igrali, in režiserji. Fuginov prijatelj Vaclav Držaj je režiral več Cankarjevih dram. Z zanesljivostjo lahko sklepamo, da je Fugina igral v teh dramah. Poklicni igralec Prešernovega gledališča v Kranju Jože Kovačič pa je izjavil, da je Fugina na sokolskem odru v Stražišču režiral vsaj 12 iger. V Stražišču je namreč stanoval in imel službo. Zato mu je bil stražiški oder bližji, čeprav se tudi Narodni čitalnici ni odpovedal. V njem je res gorela ljubezen do gledališča. Včasih se nam je zdelo, da je ljubezen umrla. Pa je samo počila in se spet pokazala. Pravi gledališnik ve, kaj pomeni, če te gledališka muza objame.

Kritiki so se o njegovih vlogah pohvalno izražali. Priznavali so mu igralski talent, v značaju pa človečnost, s katero je dajal barvo svojim vlogam. O njegovih vlogah Krnca je Maša Slavčeva zapisala: »Stari Krnec Fugina je bil pretrajljiv lik izgubljenega človeka, ki niha med resignacijo in potepuško in pijansko neskrbnostjo.« (Gledališki list, Kranj 1945). Ob 50-letnici Cankarjeve smrti je skupščina občine Kranj niemu, direktorju Adu Klavari, prof. Janezu Kolarju in ing. Francu Bratkoviču podelila Prešernove pla-

kete za njihovo delo pri populariziranju Ivana Cankarja.

Tudi sam je napisal dramo, tridejanko Vstajenje. Režiral jo je v sezoni 1925/26 v Narodni čitalnici v Kranju. Igranje je doživela uspeh. Šli so gostovat v Stražišče, v naslednji sezoni 1926/27 so jo spet igrali v Kranju. V čitalnici je režiral Petrovič — Rogozovo dramo v treh dejanjih Gozd, Kraigherjevo dramo v treh dejanjih Skoljka in Kreftove Celjske grofe (Narodna čitalnica v Kranju 1933).

Kot igralec je bil okrajni glavar Urija v Arx-Albertovi drami Izdaja pri Novari, Blagojevič v Nušič-Debevčevem Pokojniku, Bonaventura v Zupančičevi Veroniki Deseniški. Bil je Herman II. v Kreftovih Celjskih grofih, Dolef v Jurčič-Klemenčičevem Desetemu bratu, Žužek v Lihartovem Ta veselem dnevu. V Potrčevi dramu Lacko in Krefli je bil Vilčnik, Malvolio v Shakespearovi komediji Sen kresne noči. V Visoki pesmi Ilke Vaštote je igral Čopa, Pancajeja v Mollèrovi komediji Izsiljena ženitev, v komediji Ljubezen zdravnik pa zdravnika Tomasa. V Tavčar-Sestovem Cvetju v jeseni je bil dr. Ivan. V Nušič-Govekarjevem Narodnem poslanca je bil policijski komisar Sekulič (Gledališki list PG, Kranj).

O njegovih vlogah so sodili: »Značilna poteza tega igralca je, da preveva vse njegove like človečnost in plemenitost značaja.« (Gledališki list, Kranj 1945/46, št. 4.) Ob Veroniki Deseniški so ga ocenili: »Fugina je močna igralska osebnost s posebno odrsko emanacijo.« (Gledališki list, Kranj 1945/46, št. 8) O njegovih vlogah Dolefa pa pravi kritik C. Z.: »Dolef je bil ena najbolj uspešnih kreacij v tej igri.« (Gledališki list, Kranj 1947/48, št. 3.)

Igral je hlapca Petra v Goljevem Jurčku, kmeta Sečnjaka v Pernjakovih, kralja Kakaduja v Görnerjevi Pepelki, kovača Jureta v Finžgarjevem Divjem lovcu, Forda v Veselih Windsorkah, Duvala v Dami s kamelijami, Timurja v Turanodu, Pravdača v Veroniki Deseniški.

Morda je to naštevavanje dolgočasno, vendar je to komaj polovica njegovih vlog, dokumentiranih, pa tudi takih, o katerih so samo spomini, ni pa dokumentacije. Vsekakor je bil Fugina med igralci in občinstvom priljubljen.

Leta 1950 se je v Ljubljani udeležil trimesečnega igralskega tečaja. Teoretično podkovan in praktično skušen je imel 1956 za igralca DPD Svoboda v Kranju celoletni igralski tečaj. Ker pa se je tečaj menda predolgo vlekel, ni bilo pravega uspeha (DPD Svoboda, Kranj 1957).

Ce v knjigi Narodna čitalnica v Kranju (1933) brskamo po spisku starih igralcev, vidimo, da jih je že kar precej šlo po poti očetov. Je pa še vedno nekaj veteranov, ki smo jih veselili, če jih vidimo. Del naše mladosti so, našega zanimanja za teater. Obširnejša razprava bi lepše pokazala Fuginovo prizadevanost in požrtvovalnost za kranjsko gledališče.

Fugina v poklicnem gledališču ni dolgo vzdržal. Igranje mu je bilo nekaj vzvišenega, kar je napolnjevalo vso njegovo notranjost. Vsakdanji kruh, brez katerega ne moremo živeti, si je moral zaslužiti drugje. Leta 1952 ga najdemo v Studijski knjižnici v Kranju. Z vso vestnostjo se je lotil tudi knjižničarskega dela. Udeležil se je v Ljubljani šesttedenskega tečaja za abecedni imenski katalog, univerzalno decimalno klasifikacijo in geslovni katalog, ki so jih obravnavali prof. Pavle Kalan, prof. Justina Podpačeva in dr. Dušan Kermavner. Ko je postal vodja matičnega oddelka Osrednje knjižnice, je priredil za knjižničarje občine Kranj dva priročnika: Kratka navodila za katalogizacijo (leta 1961) in istega leta še Kratka navodila za preureditev vaških knjižnic. Ker nam je takrat primanjkovalo priročnikov, sta obe brošuri dobro služili svojemu namenu tja do izida 2. izdaje Abecednega imenskega kataloga in Univerzalne decimalne klasifikacije leta 1967.

S svojim delom je Fugina zaslužil, da ga omenja prof. Viktor Smolej v Slovenskem dramskem leksikonu I, 1961, str. 89-90. Skupščina občine Kranj mu je leta 1962 podelila Prešernovo nagrado, leta 1968 pa Prešernovo plaketo. Naj tudi kranjska Snovanja ohranijo spomin na moža, ki sicer ni bil rojen v Kranju, je pa vse svoje življenje posvetil kulturnemu delu v Prešernovem mestu.

Anton Pavlič

Pionirska knjižnica

(Nadaljevanje s prve strani)

prečno 330 obiskovalcev. Letno izposodimo okoli 170.000 knjig; na prebivalca občine so to več kot tri knjige, kar je dvainpolkrat več, kot je slovensko povprečje. Knjižni sklad vseh javnih knjižnic v občini je danes blizu 137.000 zvezkov, to je dva in pol na prebivalca, medtem ko v slovenskem republiškem merilu pride na prebivalca le ena knjiga in pol.

Knjižnice imajo lastno zgradbo v Tavčarjevi ulici 41, kjer so uprava zavoda, študijska in potujoča knjižnica in knjigovoznica, medtem ko imajo ljudska in pionirska knjižnica ter center za estetsko vzgojo v najemni prostori v Delavskem domu. Ljudska knjižnica ima svojo podružnico tudi v Stražišču. Lokacija oddelkov je torej za njihovo dejavnost izredno ugodna.

Po več let trajajočih postopnih adaptacijah je osrednja stavba v Tavčarjevi ulici skoro že obnovljena in prilagojena predvsem delu študijske in potujoče knjižnice. Posebno časopisna in študijska čitalnice so lepo urejene. Dokončno ureditev ovirajo še neizseljeni stanovalci.

Ljudska in pionirska knjižnica težko čakata, da bi dobili v Delavskem domu malo več in ustrežnejših prostorov, saj sta dosedanje že zelo prerasli. Predvsem bi jima bilo treba urediti primerne čitalnice. Za ožje področje mestnega centra bi bilo vprašanje knjižnic in čitalnic s tako razširjenosti za daljše obdobje rešeno, za obrobne, vedno gostejše naseljene predele, kot so Stražišče, Zlato polje in kmalu tudi Planina-Cirče, pa bo verjetno treba misliti na večje podružnične knjižnice.

Za knjižnice je značilno, da imajo malo ustreznega osebja. Trenutno je najbolj kritičen položaj v študijski knjižnici, ki stoji pred novimi, obširnimi nalogami in ne more opravljati vseh svojih funkcij. Le z zelo smotrnim in načrtno politiko zaposlovanja res kvalitetnih, specialno šolanih kadrov bibliotekarske stroke in z vztrajanjem pri zahtevah po šolanju in strokovnem izpopolnjevanju dosedanja kadra bo sčasoma mogoče odpraviti posledice nekdanje politike zaposlovanja na tem področju. Vse do danes so tudi osebni dohodki delavcev v bibliotekarski stroki kljub prizadevanjem še vedno precej pod splošno ravno sorodnih služb, kar je prav tako precejšnja ovira pri iskanju kvalitetnih kadrov.

Brez dvoma je osnovni, najvažnejši in v marsičem najbolj kritičen problem reden in zadosten nakup novih knjig za knjižnice. Zaradi pomanjkanja sredstev nakup leto za leto upada, kar bi bilo treba nujno ne le takoj zavreti, ampak tudi načrtno zagotoviti za ta namen vsaj približno zadostna sredstva. Dostajajo knjižnice kupovale komaj tretjino števila novih knjig, kot ga predvideva norma nakupa za našo republiko in srednje razvite dežele. Povsem razumljivo je, da občana ne morejo pritegniti in zanimati knjižnice, ki nimajo v zalogi najnovejših leposlovnih, strokovnih in znanstvenih literatur. Bati se je pojava, ki ni redek drugod po Sloveniji, kjer morajo knjižnice zmanjševati nakup knjig; posledica tega pojava je očitno upadanje obiskov in izposoje. Knjižnice začno postopno odmirati in izgubljati svoje poslanstvo. Z zamujanjem rednega nakupa knjig pa se pogosto povzročata tudi kasnejše nepopravljiva škoda.

Po zakonu o knjižnicah opravlja Osrednja knjižnica tudi matično službo za vse področje te dejavnosti v občini, za vse javne, strokovne, šolske, društvene, krajevne in druge knjižnice. Zaradi pomanjkanja strokovnega kadra more to službo opravljati le delno in v majhnem obsegu. Bolje je preskrbljeno le za 22 krajevnih knjižnic, ki imajo svoje honorarne knjižničarje in dobivajo večino svoje knjižne zaloge iz skladišča potujoče knjižnice. Tudi zanje bi bilo treba imeti dosti večjo knjižno zalogo. Res je, da bi večja naselivena središča po občini v bližnji perspektivi morala misliti na ustanovitev redno delujočih lastnih ali podružničnih knjižnic, za vse manjše kraje pa je taka zahteva nesmiselna, z ekonomskega in praktičnega stališča ne utemeljena. Skromne zaloge zastarelih knjig bi bralcev gotovo ne pritegovali in bi pomenile neizkoriščen kapital.

Verjetno nas bo tudi na področju bibliotekarskega dela na podeželju hote ali ne hote v kratkem dohitel čas, da bomo uvedli že preizkušeno prakso bolj razvitih dežel — redno bibliobusno službo. Spričo razvitosti našega avtobusnega prometa menda tudi za naše razmere ni utvara predelava starega linijskega avtobusa v bibliobus s 3000 do 5000 knjigami, ki bi po določenem voznom redu obiskoval mrežo večjih naselij, šol pa tudi gospodarskih organizacij. Nema loke v svetu take potujoče knjižnice tudi po dvakrat presežejo izposoje rednih ljudskih knjižnic.

S tem pa smo že zašli na področje poslanstva in bodoče vloge naših knjižnic. Daj jim bo treba tolikšno kadrovska in materialno osnovo, da bodo res lahko izvajale tisto matično službo, kot jo jim določa zakon. Tudi s sredstvi republiške kulturne skupnosti bi bilo treba podpreti občinske knjižnice, vsaj kar zadeva nakup knjig, ki pomeni za občine, če bi bil res na narmirani višini, prevelik izdatek.

Vsi občani se bodo morali sčasoma popolnoma zavedati, da je knjižničarstvo najpomembnejše, kar mora imeti urejeno na svojem kulturnem in izobraževalnem področju vsaka občina. Obstali smo v času, ki nas s svojimi zahtevami na področju bibliotekarstva hkrati tudi že prehiteva, tako da v marsičem zaostajamo. Ustrezno razvite in aktivne matične knjižnice so edine institucije, ki lahko s svojo dinamično dejavnostjo, s svojo stalno prisotnostjo in dobrim poslušom za zahteve časa brez velikega hrupa opravljajo s knjigo veliko kulturno in izobraževalno delo na številnih področjih. Občani vsake občine pa imajo zakonito pravico do splošne izobrazbe v najširšem smislu.

Povsem napak bi bilo, če bi pozabili na pomembno vlogo, ki so jo knjižnice vselej imele na področju duhovnega razvedrila, psihične rekreacije bralca, njegovega etičnega, moralnega oblikovanja in v smeri družbenopolitične in humanitarne vzgoje v širokem pomenu besede. Ze mlademu obiskovalcu pionirske knjižnice bo dobro knjiga zlahka odprla nov svet, pokazala pot iz pretrane tehnizacije sveta, manjše dolgočasje ter ga usmerila v pozitivno življenje.

Ze zdavnaj pa knjižničarstvo ni le samo strokovna dejavnost v kulturnem življenju neke družbene skupnosti, ki naj služi razvedrilo občanov,

ampak je tudi sodelavec in dopolnjevalec pri šolskem, izvenšolskem in pošolskem izobraževanju, strokovnem izpopolnjevanju ter nujno potreben pripomoček pri slehernem znanstvenem, raziskovalnem in ustvarjalnem delu.

Knjižnice in t. i. izobraževanje odraslih dopolnjujejo manjkajoče znanje, zato se vedno več ljudi odloča in mora odločati za izobraževanje. Vse bolj poudarjamo, da mora imeti človek poleg strokovnih sposobnosti še sposobnosti za prevzem funkcije samoupravljalca. Razvoj tehnike in organizacije dela terja od delovnega človeka dosti več kot so terjala predvojna desetletja.

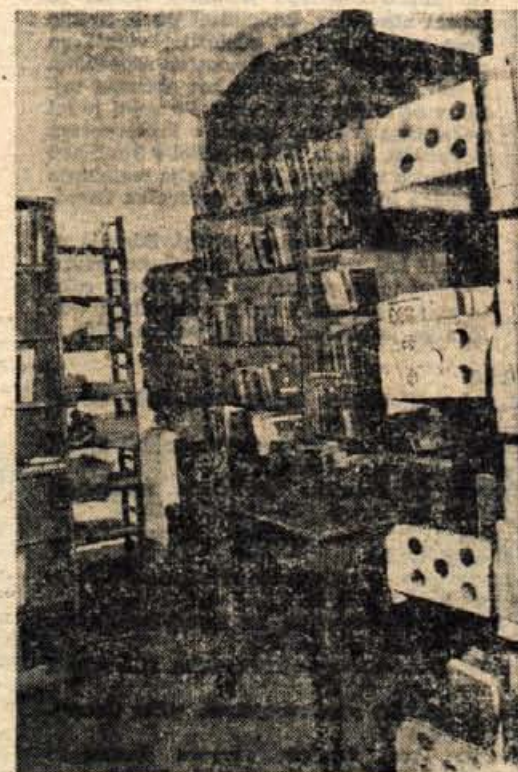
Po oceni UNESCO je t. i. permanentno izobraževanje eden izmed poglavitnih problemov sodobnega sveta. To izobraževanje je nujno in neogibno za gospodarski in družbeni napredek.

Industrijska in znanstveno-tehnična revolucija, ki sta pospešili razvoj pedagoške teorije in prakse prav v tej smeri, zahtevata, da se posebno mladino pripravi za delo in življenje v sodobni industrijski družbi in da se pri koreninah spremeni stari učni in vzgojni sistem.

Nobena šola ne daje več končne izobrazbe, da lahko le temeljno izobrazbo, navaja in usmeri človeka v nadaljnje izobraževanje. Količina človekovih spoznanj se je močno pomnožila, kar pomeni, da vsebina učnih načrtov in izobraževanja hitro zastareva.

Do vsega novega bo absolvent katerekoli šole prišel le z nenehnim izobraževanjem, ki postaja sinonim razvitosti in napredka posamezne družbe. Po eni strani bo morala šola bolj sistematično navajati učenca na samostojno nadaljnje izobraževanje, kar pomeni naravnost revolucionarno preobrazbo celotne vzgojno-izobraževalne prakse, na drugi strani pa bo družba poleg pošolske izobraževalne mreže morala močneje razviti in utrditi svojo knjižničarsko mrežo. Ne le v študijski knjižnici, tudi ljudski in v pionirski je danes splošna zahteva, da morajo strokovne, poljudnoznanstvene in znanstvene knjige dobiti tak in tolikšen prostor, kot ga terjajo zahtevane časa, ki v njem živimo, in vsakdanje življenjske potrebe našega delovnega človeka.

Miha Mohor

Skladišče v Ljudski knjižnici

SNOVANJA — posebno kulturno rubriko GLASA ureja uredniški odbor Kluba kulturnih delavcev v Kranju: Milan Batista, Dušan Ogrizek, Bojan Pisk, Stanko Simenc, Albin Učakar, Črtomir Zorec in Olga Zupan. Odgovorni urednik Bojan Pisk. Lektor Stanko Simenc.